

AYOLLAR TOMONIDAN SODIR ETILADIGAN JINOYATLARNI TAVSIFI VA ULARNI OLDINI OLISH CHORALARI.

Zoirova Gulrux Ixtiyor qizi

Ichki ishlar Akademiyasi 3-bosqich kursanti

Annotatsiya. Jinoyatlarning har bir turi insoniyat jamiyat davlat manfaatlari uchun xavfli hisoblanadi. Bugungi kunda mana shunday jinoyatlar turiga ayollar tomonidan sodir etilgan jinoyatlar ro'yxati ham qo'shilmoqda. Eng achinarlisi har bir ayol oila farzand tarbiyasi bilan shug'illanadi ayolning o'zi jinoyatchi bo'lsa u tarbiyalagan farzand ummat kim bo'lib ulg'ayadi. Quydagi maqola orqali ayollar tomonidan sodir etilayotgan jinoyatlarning sabab va shart sharoitlar bugungi kundagi holati va oldini olish choralari haqida.

Kalit soʻzlar: Ayollar jinoyatchiligi, bugungi kundagi holati, statistikasi jazo tizimi, oldini olish choralari .

Description of crimes committed by women and measures to prevent them.

Abstract. Each type of crime is dangerous for the interests of the state of human society. Today, a list of crimes committed by women is also added to this type of crime. The saddest thing is that every woman is mistreated by raising a family child while the woman herself is a criminal the child she raised will grow up to be a nation. The following article is about the current state of the causes and conditions of crimes committed by women and measures to prevent them.

Keywords: Women's crime, state of affairs today, statistics of the penal system, preventive measures .

Jinoyatchi” degan nomni olish qanchalar ogʻir va mashaqqatli ekanini toʻla ifoda etish qiyin. Chunki bu soʻzni eshitiboq, etimiz junjikadi, “Xudo saqlasin”, deymiz. Agar ana shu nom hayotingizda aziz va muqaddas boʻlgan ayolga nisbatan aytilsa-chi? Koʻz oʻngimizda ona, singil, opa, suyakli yor boʻlib gavgdalanadigan ayolni

jinoyatchi sifatida panjara ortida tasavvur qila olamizmi?! Ammo afsus bilan qayd etish joizki, ayollarn e'zozlash va ulug'lash borasidagi bunday ezgu ishlarga qaramasdan, ayol degan muqaddas nomga dog" tushirib, turli illat-u jinoyatlar botqog"iga botayotganlar ham yo'q emas. "Ayollar jinoyati" tushunchasi 20-asrda paydo bo'lgan bo'lib, u umumiy jinoyatlarning bir qismi sifatida qaraladi hamda erkak jinsidagi shaxslar tomonidan sodir etilgan jinoyatlardan psixologik, biologik va fiziologik jihatdan farqlanadi. Sud amaliyoti shuni ko'rsatadiki, dunyo miqyosida statistik jihatdan keng tarqalgan ayollar jinoyatlari sarasiga o'g'rilik, firibgarlik, o'zlashtirish va giyohvand moddalar savdosi, fohishalik, odam o'ldir ji noyatlari kiradi. Jinouyatchi ayollarning bu turdagi jinoyatlarni sodir etishlarida umumkiy xususiyat mavjud bo'lib, ko'plab kriminalist olimlarning fikricha, bu turdagi jinoyatlarni sodir etishga moyillik jinoyatchi ayollar uchun subyektiv tomondan osonlik bilan amalga oshirilishi bilan bog"liq. Masalan, o'g'rilik, firibgarlik, o'zlashtirish va rastrata kabi jinoyatlar sodir etishda ko'proq jismoniy mehnat emas, balki aqliy faollik talab etiladi. O'z o'rnida jinoyatchi ayollar ruhiyati yengil hayotga erishish uchun turli hiylalar o'ylab toppish, qonunni chetlab o'tishning yangidan yangi yo'llarini izlash hamda jinoyatni sodir etishning o'ziga xos usullaridan foydalanishga undaydi. Shuningdek, jinoyatchi ayolning emotsional holati ular tomonidan sodir etiladigan jinoyatni subyektiv va obyektiv tomonidan erkak jinoyatchi tomonidan sodir etiladigan jinoyatlardan farqlash imkonini beradi. Ozodlikdan mahrum qilish joylarida saqlanayotgan ayollarning atigi 22,8 foizining oilasi bor. Yangi tug'ilgan bolasini o'ldirgan jinoyatchilar orasida nikoh munosabatlarida bo'lgan ayollarning eng kami bor. Aytib o'tish kerakki, qamoq jazosiga hukm qilingan ayollarning ko'pchilik qismi (67,7%) bolali, har to'rtinchi ayol esa ikki yoki undan ko'p bolali. Ular orasida yolg'iz onalar ko'p.

Ayol jinoyati, uni tashkil etuvchi elementlarning (ma'lum turlarning) o'zaro bog'liqligi, ularning yaxlitligi, o'ziga xos xususiyatlarga ega nisbatan mustaqil tizimdir.

Ayollar jinoyati muammosining dolzarbligi bir qator holatlar bilan belgilanadi: ayol tomonidan jinoyat sodir etilishi oilaviy tarbiya muammosiga ta'sir ko'rsatadigan

juda muhim ijtimoiy xavfli oqibatlariga olib keladi. Ayol antisosial turmush tarzini olib boradigan oiladagi axloqiy muhit, ta'sir qilish darajasiga ko'ra, oila a'zolari, ayniqsa, qarovsiz qolgan voyaga etmaganlar uchun o'ta xavfli bo'lib chiqadi. Bolalarga tuzatib bo'lmaydigan zarar etkaziladi, chunki oilaning haqiqiy ta'siri deyarli salbiy bo'lib chiqadi va uni ta'lim tashkilotlari faoliyati bilan yo'q qilish qiyinlashadi. Shu sababli, zamonaviy kriminologiya uchun ayollar jinoyati, uni belgilovchi omillar to'g'risida nazariy va amaliy bilimlarni tashkil etish va qurish tamoyillari va usullarining yaxlit tizimini ishlab chiqish va shu bilan uning oldini olish shakllarini yanada maqsadli qilish juda muhimdir.

Jinoyatchilik, ijtimoiy xulq-atvorning bir turi sifatida, "geografik" xususiyatga ega va odamlarning tabiiy, iqtisodiy, demografik, madaniy sharoitlari bilan bog'liq bo'lishi mumkin emas. Ijtimoiy-iqtisodiy fazoviy tizimlarning yashash sharoitlari har xil bo'lganligi sababli, jinoyatchilik ularning har birida o'ziga xos sifat va miqdoriy xususiyatlarga ega.

Jinoyatchilik geografiyasining muammolari, uning hududiy farqlari ilgari kriminologlar tomonidan o'rganilgan. Ushbu turdagi tadqiqotlarning foydaliligi, birinchi navbatda, jinoyatchilikka qarshi kurashish samaradorligini oshirish imkoniyati bilan belgilanadi, garchi jinoyatchilikning hududiy lokalizatsiyasi qonuniyatlarini aniqlash ko'proq tavsiflovchi bo'lsa - da, ma'lum darajada uning chuqur sabablariga ta'sir qilmaydi, lekin ayni paytda zarur protsedura.

Chet, ijtimoiy-iqtisodiy fazoviy tizimning bir turi sifatida, jamiyatda sodir bo'layotgan barcha ijtimoiy jarayonlarning katalizatoridir. Bunday hududiy birliklar alohida komponentlar va sohalarning mexanik to'plami emas. Bu bitta tarkibiy qism bo'lib, unda har qanday komponentning o'zgarishi yoki elementlar o'rtasidagi munosabatlar butun tizimning o'zgarishiga olib keladi. Mintaqada ijtimoiy jarayonlarning rivojlanishi tezroq sodir bo'lganligi sababli, ijtimoiy hayotning disorganizatsiyasi jarayonlari yanada jadal namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, ijtimoiy jamoalardagi kriminogenlik ba'zi bir maxsus omillardan kelib chiqmaydi, aksincha, ko'rib chiqilayotgan jamoaning ma'lum bir holatini aks ettiradi deb taxmin qilish kerak.

Bularning barchasi mintaqadagi ayollar jinoyati fenomenini tizim sifatida batafsil o'rganishni talab qiladi. Viloyat hududida ayollar jinoyatchiligining tarqalishi g'oyasi tumanlarni kriminogen infektsiya darajasiga qarab tasniflash va shunga mos ravishda profilaktika choralari tizimini ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa:Yuqorida ayollar jinoyatchiligi turlari haqida, shuningdek jinoyatchiliksabablari va omillari haqida keltirib o'tildi. Ko'rinib turibdiki ayollar jinoyatchiligi ham kun sayin oshib bormoqda, uning xulq-atvori bilan bog'liq jinoyatlar salmog'I yuqoriligi ham bunday turdagi jinoyatlarni oldini olishda oilaviy tarbiya va ma'naviyatning o'zni alohida ahamiyat kasb etadi. Ayollar jinoyatchiligida yosh qizlarning ulushi ham yuqori bo'lib, ularning ota-onasi va boshqa vakillik organlarining nazorati muhim ahamiyat kasb etadi. Ijtimoiy globallashuv jarayonida texnika ham ommalashgani ayollar jinoyatchiligida o'z ta'sirini ko'rsatmoqda. Xususan, ayollarning telefon va ijtimoiy tarmoqlar orqali jinoyat olamiga kirayootganligi, jumladan, nafs balosida boshqalar ishonchiga kirish orqali pul undirish holatlari uchrayotganlik holatlari ko'paymoqda. Bularning oldini olishda yuqoridagi jinoiy faoliyatni boshlashdagi omillar alohida e'tibor qaratilib oldini olinishi kerak.

Bugungi kunda ayollar tomonidan sodir etilayotgan jinoyatlarni oldini olishda u hayot kechirayotgan oilada sog'lom muhit ijtimoiy jihatdan taminlanganlik, oilada farovon hayotni tashkil etish kerak ,er yoki oilaviy munosabatlarning boshqa subyektlari tomonidan ayolning huquqlari hurmat qilinishi ayolga hech qanday bosim bo'lmasligi oilada uchinchi shaxslarning aralashuvini kamaytirish er - xotin qaynona qayniota va boshqa qarindosh urug'lar o'rtasida o'zaro munosabatda bir biriga hurmat ruhini shakllantirishimiz bu say harakatlarni amalga oshirishda mahalla faollaridan ko'mak olishishimiz ularni ushbu masalalarni hal qilishga jalb qilishimiz lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- 1.Abdullayev Y.Sravnitel'niy analiz effektivnosti regionalnoy ekonomiki.- T.:Mehnat,1987.-245 s.
- 2.Adamov V.E.Faktorniy indeksniy analiz -M,: Statistika,1977.-180 s

3. Djinni K. Srednie velichini. - M.: Statistika, 1970. - 102
4. Karaketov Y.M., Usmonaliev M. Jinoyatchilikka qarshi kurashning kriminologik choralari. - T.: O'zbekiston, 1995. - 228 b.
5. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi - 2023 30-aprel.
6. Huquqbuzraliklar profilaktikasi to'g'risidagi qonun - 2014 yil 14 may
7. Jinoyat kodeksi 1994 yil
8. "Jinoyat kodeksiga sharh". Rustambayev.
9. <https://www.dissercat.com/content/osobennosti-preduprezhdeniya-prestuplenii-sovershaemykh-zhenshchinami-regionalnyi-aspekt>
10. <https://oltinsoy.uz/uz/blog/onunlar/598>